

Korte studies in Mattheüs (105)

De Bergrede (10)

‘Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.’ (Mat. 5:8).

Wie zijn dat? De reinen van hart. Natuurlijk horen zij tot dezelfde groep over wie alle zaligsprekingen worden gesproken door de Heere. Maar waarom noemt Hij hen reinen van hart?

In de eerste plaats wenden we ons weer tot de Tenach. De wet staat vol met wetten voor de ceremoniële reiniging. Er waren allerlei voorschriften die de Joden er voortdurend aan herinnerden dat zij in bepaalde situaties gereinigd moesten worden. De Heere gebruikte hetzelfde woord als voor deze ceremoniële reiniging. Ik ga je hier eerst wat voorbeelden van geven.

De bekendste is misschien wel de reiniging van de melaatsheid. Iemand die ervan verdacht werd dat hij of zij deze ernstige ziekte had, moest naar de priester gaan en zichzelf laten onderzoeken. Als dan inderdaad bleek dat deze persoon melaats was, verklaarde de priester hem onrein.

‘Wanneer er op de huid van het lichaam van een mens een zwelling of zweer of witte vlek verschijnt, die op de huid van zijn lichaam tot de ziekte van melaatsheid kan leiden, dan moet hij naar de priester Aäron of naar een van zijn zonen, de priesters gebracht worden. Daarop moet de priester de aangetaste huid van het lichaam bezien. Als het haar op de aangetaste huid wit geworden is en de aangetaste plek zichtbaar dieper ligt dan de huid van zijn lichaam, dan is het de ziekte van de melaatsheid. Als de priester hem bezien heeft, dan moet hij hem onrein verklaren.’ (Lev. 13:2, 3).

Als iemand melaats was geworden en daarna onrein verklaard werd door de priester, moest hij zijn verdere leven buiten de gemeenschap van het volk doorbrengen. Hij mocht op geen enkele wijze in aanraking komen met zijn broeders en zusters uit Israël.

Omgekeerd, als er tekenen van genezing waren, kwam er ook weer de priester aan te pas. Deze priester had niet alleen de taak om de genezing daadwerkelijk vast te stellen, maar vervolgens ook een ceremoniële reiniging uit te voeren.

‘Dit is de wet voor de melaatse op de dag van zijn reiniging. Hij moet naar de priester gebracht worden en de priester moet buiten het kamp gaan. Heeft de priester vervolgens gezien dat – zie! – de ziekte van de melaatsheid bij de melaatse genezen is, dan moet de priester opdracht geven dat men voor hem die gereinigd wordt twee levende reine vogels neemt, cederhout, karmozijn en hysop.’ (Lev. 14:2, 3).

Wat de priester vervolgens met deze vogels deed, kan je verder zelf in Leviticus 14 lezen. Belangrijk is dat je ziet dat er een heel sterk onderscheid werd gemaakt in Israël tussen rein en onrein. Gezond of ziek.

Dat de Heere, terwijl Hij onder de wet leefde Zich ook van deze wetten voor melaatsheid bewust was en Zich er – vanzelfsprekend – aan onderwierp, kan je lezen in de genezing van de tien melaatsen in Lukas 17. Toen Hij door Samaria reisde kwamen er tien melaatse mannen naar Hem toe en riepen Hem van een afstand toe of Hij hen kon genezen.

‘En toen Hij hen zag, zei Hij tegen hen: Ga heen en toon uzelf aan de priesters.’ (Luk. 17:14).

Terwijl zij op weg naar Jeruzalem gingen, werden zij genezen en gereinigd. Dat je leest dat ze al gereinigd werden, terwijl ze nog op weg waren, is geen foutje. Ze werden genezen door God Zelf en Hij had macht, meer macht dan de priesters, om hen rein te verklaren. Het priesterlijke werk,

dat ongetwijfeld volgde, was niet meer dan een type van de reiniging, die Christus alleen in waarheid kon volbrengen.

Rein en onrein speelde in veel meer gevallen. In Israël waren er hele duidelijke spijswetten. Er was precies voorgeschreven welke dieren je wel en welke je niet mocht eten. De dieren die je niet mocht eten, waren onrein. De dieren die je wel mocht eten, heetten rein. Dat kan je allemaal nalezen in Leviticus 11.

Een vrouw die een kind had gekregen was voor een bepaalde tijd onrein. Iemand die in aanraking geweest was met een dode eveneens. Er waren voorschriften voor de geslachtelijke omgang, waarin zowel man of vrouw onrein kon zijn.

Ook priesters moesten bij hun inwijding gereinigd worden.

‘En de HEERE sprak tot Mozes: Neem de Levieten uit het midden van Israël en reinig hen.’ (Lev. 8:6).

Rein en onrein was zo verweven in het dagelijkse leven van de Israëliet dat het erop lijkt dat men er in de loop van de eeuwen nog wat wetten bij had gemaakt. Een voorbeeld hiervan vind je in Mattheüs 15:1-20. Dat het in dit gedeelte over rein en onrein gaat, blijkt wel uit een van de signaalwoorden: ‘verontreinigen’. Dat woord kom je vier keer tegen in de verzen 11, 18 en 20. In dit laatste vers tweemaal. De Schriftgeleerden en Farizeeën beschuldigden de Heere ervan dat Zijn discipelen hun handen niet wisten voor het eten. Een voorschrift hiervan vind je niet in de wet en waarschijnlijk daarom noemden de beschuldigers het zelf een overtreding van de overlevering van de ouden (Mat. 15:2).

De Heere gaat hier uitgebreid op in en verbindt er de volgende les aan, die alles te maken heeft met wat de Heere bedoelde met ‘de reinen van hart’.

‘Ziet u niet in dat alles wat de mond ingaat, in de buik komt en in de afzondering weer uitgescheiden wordt? Maar de dingen die uit de mond komen, komen voort uit het hart en die verontreinigen de mens. Want uit het hart komen voort kwaadardige overwegingen, alle moord, overspel, ontucht, diefstal, valse getuigenissen, lasteringen. Deze dingen zijn het die de mens verontreinigen; maar het eten met ongewassen handen verontreinigt de mens niet.’ (Mat. 15: 17-20).¹

We kunnen hier moeiteloos achteraan denken: ‘Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien.’

¹ Soms wordt dit gedeelte of meer nog het parallelle gedeelte in Markus 7:1-23 beweerd dat de Heere hier de spijswetten uit Leviticus 11 aan de kant zette. Dit naar aanleiding van de vertaling ‘reinigende al de spijzen’ (Mar. 7:19, SV). Maar dat kan natuurlijk niet waar zijn. De Heere Jezus leefde onder de wet en vervulde de wet. Hij ging niet opeens de Thora wijzigen. Het ging hier ook helemaal niet om ‘al de spijzen’ uit Leviticus 11, maar om ‘al de spijzen’ die met ongewassen handen gegeten werden. Dat is het thema van het Schriftgedeelte en daar moeten we niet meer van maken.